

'Waar de eindigheid haast tastbaar is'

Marten Mulder, legerpredikant b.d. sinds 1998 en de laatste jaren fanatiek bezoeker van begraafplaatsen in de drie noordelijke provincies. Een spontane hobby die hij 'opliep' op het internet toen hij –op zoek naar iets anders- toevallig belandde op de site www.dodenakkers.nl. Ik spreek met hem af op wat misschien wel één van de mooiste particuliere 'dodenakkers' van Nederland is: de familiebegraafplaats van het geslacht Uniken in Stadskanaal.

Het is dat ik er enigszins bekend ben, maar een argeloze bezoeker zou er zó aan voorbijrijden. Vanaf de Unikenstraat die parallel aan het Stadskanaal loopt doet het eenvoudige toegangshek ver-

moeden dat die behoort bij de boerderij die aan het eind van een

ste centrale cirkel de kindergrafjes. "De hele aanleg doet mij sterk denken aan de slingertuinen zoals je die vroeger –en nu gelukkig nog wel- zag bij de herenboerderijen in Groningen", begint

Marten Mulder.

"Vroeger lag hier niet ver vandaan de

telt Marten. "Kort na mijn per was ik op het internet op zoek tergronden van een historisch. Naar wie precies weet ik niet het was meen ik naar een th een predikant. Te zijner tijd v een funerair werkje schrijven gen en predikanten die op de andere manier voor mij van l zijn geweest

CH IEN MUNNEKE.
MELAN DERWIJK 4 DEC 1836
NIEUWEDIEP 12 APRIL 1918
HTGENDOTE VAN
S GERHARD UNIKEN.

moeden dat die behoort bij de boerderij die aan het eind van een korte oprijlaan op het zuidoosten is gelegen. Maar het opschrift 'Begraafplaats Familie Uniken' op de pijlers van het toegangshek, maakt duidelijk dat er ergens in het ver-

Toegangshek

gengde van de oprijlaan een dodenakker moet liggen. En jawel: daar waar de laan een bocht naar rechts maakt naar de boerderij van de familie de Vries, zet ze zich naar links eerst nog door in een kort verhard gedeelte, om al snel over te gaan in een schier eindeloos zandpad met een paar haakse bochten en met aan weerszijden eiken. In de eerste versnelling voort hobbelend over de oneffenheden die nu eenmaal eigen zijn aan een zandpad, waan ik mij in het oude landschap van Drenthe in plaats van in de relatief jonge veenkolonie Stadskanaal. Bijna aan het eind van de laan gekomen passeer ik tot mijn verrassing een in alle verlatenheid gelegen woning, waar –naar ik later verneem– al tientallen jaren de beheerder van de begraafplaats woont. Ver weg van het rumoer van de wereld, leeft hij daar in eenzaamheid pal naast de ontslapen leden van de familie Uniken en houdt hij paden en grafstenen vrij van aangroei-

sels. Ik parkeer de auto voor een toegangshek dat vrijwel identiek is aan die welke aan het begin van de oprijlaan staat en betreed de begraafplaats. Onmiddellijk in het oog vallend is de monumentale graf-ombe van de stichter van de begraaf-plaats Jan Uniken (overleden 1859), die in het hart van de hartvormige dodenak-ker is gelegen. Daaromheen liggen een twintigtal kleinere graven, met in de uiter-

Marten Mulder. "Vroeger lag hier niet ver vandaan de Unikenborg. Een grote boerderij van de familie Uniken, omgeven door een prachtige tuin met een vijver en thee-huis temidden van een bos. Borg, tuin en bos zijn aan het eind van

de negentiende eeuw met de grond gelijk gemaakt, maar als het dagenlang achter elkaar heeft geregend kun je nog altijd zien waar de vijver heeft gelegen." Hoe komt een rustend legerpredikant uit Assen zo gefascineerd door begraaf-plaatsen?

"Puur uit historische belangstelling", ver-

een predikant. Te zijner tijd een funerair werkje schrijven en predikanten die op andere manier voor mij van zijn geweest.

Via een link kwam ik toen op akkers.nl terecht. Wat me op de drie noordelijke provinciesite toen nog maar bekaaid heb mij aangemeld, raakte ik van het gegeven en ik laat de laatste drie jaar eigenlijk zo dat mee bezig."

"Wat mij fascineert in een begraafplaats is dat ze betrekking heeft op de geschiedenis. Op het feit dat wij mens zijn. En dat al die mensen ooit begraven liggen, ooit echt hebben bestaan. Dat ze net als wij rondgelopen. Met hun vreugde, driet, met hun zorgen en plezieren. Wat ben ik daar natuurlijk mee bezig geweest, met die verhalen maar ze is voor mij nergens anders als op een begraafplaats. S

Grafmonument Jan Uniken

Tekst: Fred Ootjers
Foto's: Hans Banus
 en Marten Mulder
Lay-out: Robert Strabbing

ste centrale cirkel de kindergrafjes.
“De hele aanleg doet mij sterk denken aan de slingertuinen zoals je die vroeger –en nu gelukkig nog wel- zag bij de herenboerderijen in Groningen”, begint

angshek

de negentiende eeuw met de grond gelijk gemaakt, maar als het dagenlang achter elkaar heeft geregend kun je nog altijd zien waar de vijver heeft gelegen.”
Hoe komt een rustend legerpredikant uit Assen zo gefascineerd door begraafplaatsen?
“Puur uit historische belangstelling”, ver-

Marten Mulder.

“Vroeger lag hier niet ver vandaan de Unikenborg. Een grote boerderij van de familie Uniken, omgeven door een prachtige tuin met een vijver en thee- huis temidden van een bos. Borg, tuin en bos zijn aan het eind van

telt Marten. “Kort na mijn pensionering was ik op het internet op zoek naar achtergronden van een historische figuur. Naar wie precies weet ik niet meer, maar het was meen ik naar een theoloog of een predikant. Te zijner tijd wil ik namelijk een funerair werkje schrijven over theologen en predikanten die op de één of andere manier voor mij van betekenis zijn geweest.

Via een link kwam ik toen op www.dodenakkers.nl terecht. Wat me opviel was, dat de drie noordelijke provincies er op de site toen nog maar bekaaid afkwamen. Ik heb mij aangemeld, raakte al snel in de ban van het gegeven en ik ben er de laatste drie jaar eigenlijk zo’n beetje elke dag mee bezig.”

“Wat mij fascineert in een begraafplaats is dat ze betrekking heeft op de eindigheid. Op het feit dat wij mensen sterfelijk zijn. En dat al die mensen die daar begraven liggen, ooit echt hebben bestaan. Dat ze net als wij hier hebben rondgelopen. Met hun vreugde en verdriet, met hun zorgen en plezier. Als pastor ben ik daar natuurlijk mijn hele leven mee bezig geweest, met die eindigheid, maar ze is voor mij nergens zo tastbaar als op een begraafplaats. Staande tussen

He
ee
ge
ge
ne
De
fa
St
st
jo

de z
tekst
alles
gaan
zig.
ook
kerk
gast
rege
maa
kerk
de n
ligt o
mijn
begr
Al ja
beur

Kort na mijn pensionering
internet op zoek naar ach-
an een historische figuur.
cies weet ik niet meer, maar
h ik naar een theoloog of
t. Te zijner tijd wil ik namelijk
werkje schrijven over theolo-
antanten die op de één of

Het Unikenkerkhof bestaat uit een familiebegraafplaats met begraafplaatshek, een dienstwoning met bijschuur en een laan met toegangshek. Het complex is gelegen op een zandrug en is aangelegd in een dennenbos dat deels werd gekapt voor de begraafplaats. Omdat het omliggende land daarna is ontgonnen, ligt het complex nu verhoogd ten opzichte van het omringende land.

De begraafplaats is aangelegd omstreeks 1859 in opdracht van Jan Uniken. De familie Uniken is een oude hertogelijke geslacht voor de ontwikkeling van

...ke schrijven over theolo-
...ten die op de één of
...voor mij van betekenis

...am ik toen op www.doden-
...t. Wat me opviel was, dat
...jke provincies er op de
...aar bekaaid afkwamen. Ik
...held, raakte al snel in de
...geven en ik ben er de
...eigenlijk zo'n beetje elke

...ert in een begraafplaats
...king heeft op de eindig-
...t dat wij mensen sterfelijk
...ie mensen die daar
...n, ooit echt hebben
...e net als wij hier hebben
...et hun vreugde en ver-
...zorgen en plezier. Als pas-
...natuurlijk mijn hele leven
...eest, met die eindigheid,
...r mij nergens zo tastbaar
...raafplaats. Staande tussen

...en, ligt het complex nu verhoogd ten opzichte van het omliggende land.
De begraafplaats is aangelegd omstreeks 1859 in opdracht van Jan Uniken. De familie Uniken is van grote betekenis geweest voor de ontwikkeling van Stadskanaal. Het eerste graf stamt uit 1859 en behoort toe aan Jan Uniken, stadsopzichter van Groningen en veen- en landeigenaar in Wildervank. Het jongste graf werd in 1964 gedolven.

de zerken en in stilte al die teksten lezend, ervaar ik alles wat ons is voorgegaan haast lijfelijk aanwezig. Om die reden preek ik ook bij voorkeur in oude kerkgebouwen. Ik sta als gastprediker nog zeer regelmatig op de kansel, maar dan het liefst in een kerk waar de eeuwen uit de muren asemen. Indirect ligt daar ook de kiem van mijn belangstelling voor begraafplaatsen.

Al jaren vervul ik preekbeurten als gastpredikant en het is altijd mijn gewoonte geweest om ruim op tijd te

zijn. Ik doodde de tijd dan met een bezoekje aan het kerkhof of –nog mooier– aan de grafkelder in de kerk. Als theoloog, maar meer nog als amateur-historicus, boeiden al die getuigenissen van leven en sterven mij bijzonder, maar door mijn contacten met de site www.dodenakkers.nl viel alles op z'n plaats. Ik heb mij voor mijn pensionering nooit afgevraagd wat ik met mijn vrije tijd zou gaan doen, maar ik had toen niet kunnen denken dat ik ooit nog eens van begraafplaats tot begraafplaats zou trekken!”

“Ik ben meer een doener dan een diepe denker”, bekent Mulder. “Waarmee ik bedoel dat ik praktisch ben ingesteld. Anders was ik in mijn theologiestudie wel wetenschappelijk verder gegaan, in plaats van alleen maar bezig te zijn als dominee in de gemeente en later als legerpredikant. Hetzelfde geldt voor mijn

Zuilen

hobby. Ik heb niet de pretentie daar wetenschap mee te bedrijven. Dat wil ik ook helemaal niet, dat laat ik graag aan anderen over. Je hebt bijvoorbeeld de Stichting Terebinth. Dat zijn allemaal mensen die heel deskundig zijn op hun vakgebied en alle finesses weten van bijvoorbeeld begrafenisrituelen, cultuur-historische gravenornamentiek of de Dood door de eeuwen heen.

Zover ga ik niet. Wat ik doe is dat ik begraafplaatsen in Groningen, Friesland en Drenthe bezoek, een klein regionaal-historisch onderzoekje verricht om een en ander in een context te plaatsen en het materiaal dan -samen met wat foto's die ik ter plekke maak- op de site laat zetten. Verder wil ik ook niet gaan, maar ze zijn er bij www.dodenakkers.nl wel blij mee, denk ik. Inmiddels is de site een stichting geworden en hebben ze mij gevraagd om zitting in het bestuur te nemen. Maar dat doe ik niet, net zomin als ik eerder ben ingegaan op het aanbod om in de redactie van de site gaan zitten.

Ik wil geen verplichtingen meer en aan vergaderen heb ik altijd al een hekel gehad. Laat mij maar samen met mijn vrouw begraafplaatsen bezoeken!”